

TARIFINIO PREKIŲ KLASIFIKAVIMO SISTEMA

Dr. Jūratė Jadvyga Gurevičienė

Mykolo Romerio universiteto Ekonomikos ir finansų valdymo fakulteto Muitinės veiklos katedra
Valakupių g. 5, LT–10101 Vilnius
Telefonas 274 06 18
Elektroninis paštas mvk@mruni

Pateikta 2005 m. kovo 15 d.

Parengta spausdinti 2005 m. rugpjūčio 22 d.

Pagrindinės sąvokos: tarifinių prekių klasifikavimas, infrastruktūra, žmogiškieji ištekliai, audito procedūros.

S a n t r a u k a

Nuo teisingo prekių klasifikavimo pagal EEB Kombinuotąją nomenklatūrą (KN) priklauso teisingas muitų ir mokesčių tarifų, o tam tikrais atvejais ir importo ir (arba) eksporto bei tranzito draudimų ir (arba) apribojimų taikymas.

Aktualu apžvelgti ir įvertinti atskirų Lietuvos muitinės padalinių funkcijas prekių klasifikavimo srityje. Straipsnyje nagrinėjama Muitinių bendradarbiavimo tarybos rekomendacija dėl tarifinio klasifikavimo darbų ir jų infrastruktūros gerinimo [1], pristatoma kai kurių Europos Sąjungos šalių narių patirtis, sukaupta organizuojant privalomosios tarifinės informacijos išdavimą.

Įžanga

Prekių klasifikavimas – tai visų prekių, esančių tarptautinėje prekyboje, priskyrimas konkrečiai pozicijai pagal tam tikrą prekių klasifikavimo sistemą. Lietuvoje prekės klasifikuojamos pagal Kombinuotąją nomenklatūrą (toliau – KN). Tarybos Reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (toliau – Muitinės kodeksas), 20 straipsnio 6 dalis [2] apibūdina, kad:

„Tarifinis prekių klasifikavimas – tai vadovaujantis galiojančiomis taisyklėmis atliekamas:

- (a) kombinuotosios nomenklatūros subpozicijos arba bet kurios kitos šio straipsnio 3 dalies b punkte nurodytos nomenklatūros subpozicijos; arba
- (b) bet kurios kitos nomenklatūros, visai arba iš dalies sudarytos remiantis kombinuotąja nomenklatūra arba ją papildančios bet kuriais poklasiais, įsteigtos tam tikrų sričių dalykus reglamentuojančių Bendrijos teisės aktų nuostatomis ir skirtos naudoti taikant kitas priemones, susijusias su prekyba prekėmis, išskyrus muitų tarifų priemones, subpozicijos, kurioje turi būti klasifikuojamos atitinkamos prekės, nustatymas.“

Siekiant užtikrinti teisingą ir vienodą prekių klasifikavimą pagal KN, būtina sukurti tinkamą klasifikavimo sistemą. Tinkama sistema palengvina tarptautinę prekybą, skatina laikytis su mokesčiais ir prekyba susijusių teisės aktų reikalavimų, vienodai vertinami visi ūkio subjektai. Tai, be kita ko, leidžia iki minimumo sumažinti mokesčius ir komercinius nuostolius, susijusius su klasifikavimo klaidomis. Tinkama sistema leidžia atlikti klasifikavimo darbus ir centrinėje administracijoje, ir regionuose, teritorinėse muitinėse bei postuose. Šiuo straipsniu autorė siekia supažindinti skaitytoją su Lietuvos muitinės tarifinio prekių klasifikavimo sistema, kitų šalių Privalomosios tarifinės informacijos išdavimo praktika veiklos analizės pagrindu, atkreipti administravimo specialistų dėmesį į kai kuriuos nedelsiant sprendžiamus klausimus.

1. Prekių klasifikavimo sistema Lietuvos muitinėje

Tarifinis prekių klasifikavimas yra reikšminga muitinės įstaigų veiklos dalis gerinant mokesčių rinkimą, teikiant atitinkamas paslaugas verslui. Klasifikavimas yra viena iš sąlygų, sudarančių galimybę tinkamai paskaičiuoti maito ir kitus mokesčius bei rinkliavas, gauti tinkamą paramą eksportuojant tam tikrus žemės ūkio produktus, įvežti ir išvežti prekes nepažeidžiant taisyklių. Tai itin svarbu šių dienų sąlygomis – tai viena iš būtinų sąlygų kaupti teisingus statistikos duomenis. Vadinasi, klasifikavimo paslaugos turi būti teikiamos visose muitinės įstaigose. Kitaip tariant, tarifinio prekių klasifikavimo sistemą sudaro Muitinės departamentas prie Lietuvos finansų ministerijos ir jo įstaigos (žr. 1 pav.). Prekių klasifikavimo sistemos struktūrą (1 pav.) sudaro toliau minimi muitinės padaliniai.

1.1. Muitinės departamentas

Prekių klasifikavimo darbus koordinuoja Muitinės departamento generalinio direktoriaus pavaduotojas.

Pagrindinis skyrius, kuruojantis tarifinį prekių klasifikavimą, yra Tarifų skyrius (toliau – TS). Šio skyriaus darbuotojai rengia ir derina teisės aktus, susijusius su KN naudojimu ir prekių klasifikavimu; priima paraiškias ir išduoda ES Privalomąją tarifinę informaciją (toliau – PTI) [3]; organizuoja Muitinės departamento komisijos išduoti PTI darbą; analizuoja, apibendrina ir sistemina Teritorinių muitinių teikiamas ataskaitas prekių klasifikavimo srityje, teikia siūlymus šiam darbui gerinti; analizuoja teritorinių muitinių išskeltus su klasifikavimu susijusius klausimus ir teikia paaiškinimus klasifikavimo klausimais; teikia išvadas, metodinę bei praktinę pagalbą prekių klasifikavimo klausimais Muitinės departamento skyriams, teritorinėms muitinėms; teikia konsultacijas ūkio subjektams prekių klasifikavimo srityje; analizuoja Pasaulio muitinių organizacijos rekomendacijas, Europos Sąjungos reglamentus ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius tarifinį prekių klasifikavimą; organizuoja specializuotus mokymus teritorinių muitinių darbuotojams bei posto inspektoriams, atsakingiems už prekių klasifikavimą.

Muitų teisės derinimo skyrius (toliau – MTDS) dalyvauja lietuviškos KN versijos priežiūros veikloje, rengia teisės aktus, susijusius su KN bei prekių klasifikavimu; dalyvauja Pasaulio muitinių organizacijos (toliau – PMO) Suderintos sistemos komiteto darbe bei Europos Komisijos Muitinės kodekso komiteto Tarifų ir statistikos nomenklatūros pakomitečio darbe.

Muitinio įvertinimo skyrius (toliau – MĮS) tvarko PREMI duomenų bazę, kuri pirmiausia pagrįsta teisingu prekių klasifikavimu.

Pažeidimų prevencijos skyrius (toliau – PPS) nustato rizikos profilius, susijusius su prekių klasifikavimu, valdo riziką.

Apeliacijų skyrius (toliau – AS) nagrinėja skundus, įskaitant susijusius su prekių klasifikavimu.

Ūkio subjektų patikrinimo skyrius (toliau – ŪSPS), atlikdamas ūkio subjektų veiklos tikrinimus, be kita ko, nustato ir prekių klasifikavimo klaidas ir išaiškina, ar teisingai sumokėti mokesčiai.

Yra ir Muitinės departamento PTI išdavimo komisija [4], sudaryta iš MD ir ML atstovų. Ji svarsto parengtus PTI projektus.

Muitinės departamente nuo 1994 m. veikė Muitinės departamento Prekių klasifikavimo komisija, kurios sudėtį ir nuostatus patvirtino Muitinės departamento direktorius savo įsakymu [5]. Ši komisija buvo sudaryta iš teritorinių muitinių, kai kurių Muitinės departamento skyrių ir muitinės įstaigų atstovų, kurių darbas susijęs su prekių klasifikavimu. Ši komisija nagrinėjo sudėtingus prekių klasifikavimo klausimus, sprendė ginčus ir rengė išvadas dėl prekių klasifikavimo, keitėsi patirtimi ir informacija prekių klasifikavimo klausimais. Ši komisija buvo panaikinta 2004 m. [6].

Pastaruoju metu paaiškėjo, kad aptarti klasifikavimo klausimus labai naudinga ir svarbu teritorinėms muitinėms, todėl svarstomas šios arba panašios komisijos, kuri būtų klasifikavimo diskusijų forumas, atkūrimo klausimas.

1.2. Specialiosios muitinės įstaigos

Muitinės laboratorija (toliau – ML) atlieka prekių pavyzdžių ir mėginių cheminius ir techninius tyrimus, būtinus prekės kodui pagal KN nustatyti; nustato narkotines, psichotropines, nuodingas, pavojingas medžiagas; teikia tyrimo išvadas, tyrimo protokolus, ekspertizės aktus ir specialisto išvadas muitinės įstaigoms ir kitoms valstybės institucijoms; rengia PTI projektus; organizuoja muitinės pareigūnų praktiką muitinės laboratorijoje.

Muitinės mokymo centras (toliau – MMC) užtikrina muitinės pareigūnų mokymą, rengia metodinę prekių klasifikavimo medžiagą.

Muitinės informacinių sistemų centras pagal kompetenciją prižiūri ir administruoja CCN/CSI sąsają, kuria prieinama EPTI, tvarko EPTI vartotojų teisių registrą.

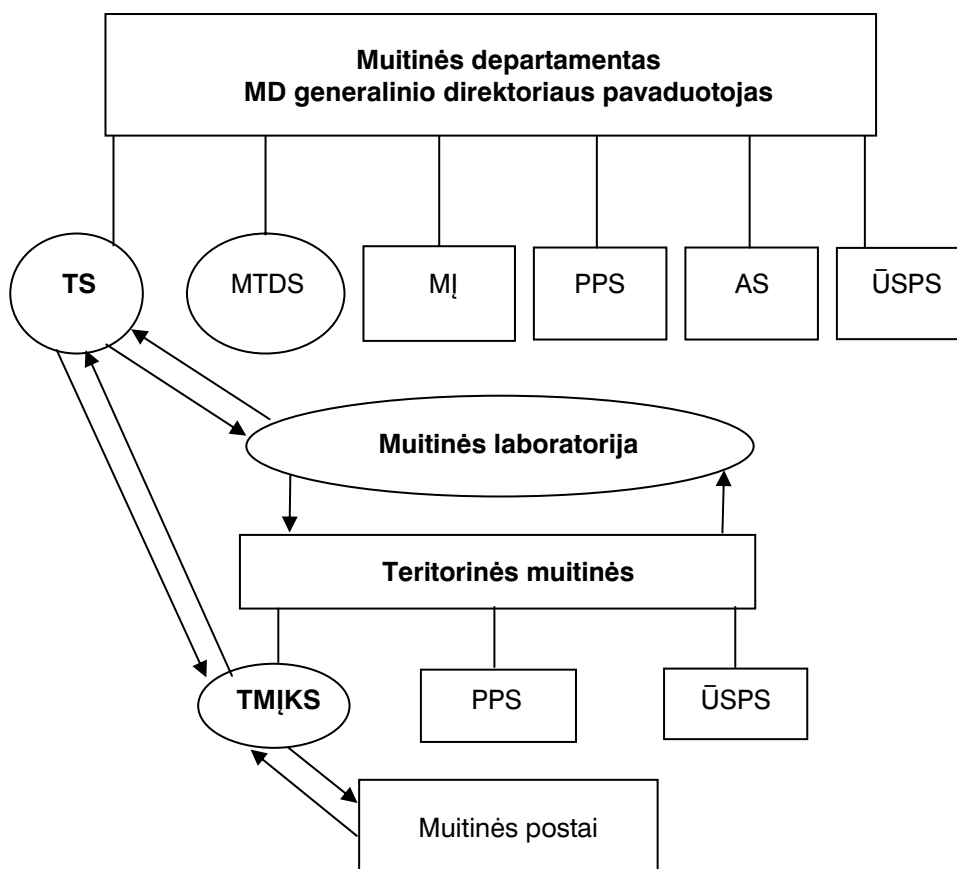
1.3. Teritorinės muitinės

Teritorinių muitinių Tarifų ir muitinio įvertinimo kontrolės skyriai (toliau – TMĮKS) atlieka šias su prekių klasifikavimu susijusias funkcijas: nustatyta tvarka registruoja prekių mėginius, klasifikuoja prekes, rengia prekių klasifikavimo aktus; vykdo prekių klasifikavimo teisingumo kontrolę – tikrina įformintus bendruosius dokumentus, kontroliuoja muitinės postų darbą prekių klasifikavimo srityje (lanko postus, perduoda metodinę medžiagą, gaunamą iš muitinės departamento, aiškina pastebėtas klaidas); organizuoja tam tikrų prekių mėginių ėmimo akcijas teritorinės muitinės veiklos zonoje; atlieka kitus prekių klasifikavimo kontrolės darbus pagal teritorinės muitinės nustatytus kriterijus; nustačius prekių klasifikavimo neteisingo deklaravimo atvejus, rengia teikimus kitiems teritorinės muitinės skyriams pagal kompetenciją dėl mokesčių perskaičiavimo, išieškojimo, gražinimo arba kitų mokesčių administravimo procedūrų bei teikimus pripažinti BD negaliojančia ir/arba dėl BD taisymo; rengia atsakymus į valstybinių institucijų, muitinės struktūrinių padalinių, fizinių ir juridinių asmenų paklausimus prekių klasifikavimo klausimais; teikia informaciją apie prekių klasifikavimą asmenims bei kitiems teritorinės muitinės struktūriniams padaliniams; rengia nustatytas ataskaitas Muitinės departamentui apie prekių klasifikavimą; renka, kaupia, sistemina ir analizuoja informaciją, susijusią su prekių klasifikavimu; teikia informaciją centriniam ir teritoriniam rizikos profiliams.

Teritorinių muitinių Pažeidimų prevencijos skyriai atsakingi už rizikos įvertinimą. Jie atrenka įtartinas arba tarifinio klasifikavimo požiūriu riziką keliančias deklaracijas ir prekes, kurios dažnai klaidingai klasifikuojamos; išaiškina prekių klasifikavimo klaidojimo/apgavysčių mechanizmus (metodus), imasi jų prevencijos priemonių; analizuoja, nustato ir valdo muitinės riziką, susijusią su prekių klasifikavimu.

Ūkio subjektų patikrinimo skyriai, atsakingi už ūkio subjektų veiklos tikrinimą, tikrina ir prekių klasifikavimo teisingumą, ima mėginius.

1.4. Muitinės postai

1 pav. Prekių klasifikavimo sistema

Muitinės įstaigos, kuriose įforminamos muitinės deklaracijos (bendrieji dokumentai) tikrinant muitinės deklaraciją ir kartu su ja pateiktus dokumentus bei prekes, atlieka prekių klasifikacijos patikrinimą: patikrinama, ar muitinės deklaracijoje (bendrajame dokumente), pateiktoje muitiniam tikrinimui nurodytas prekės kodas atitinka prekės kodą pagal KN ir ar nurodytas prekės aprašymas vienareikšmiškai apibūdina deklaruojamas prekes, atitinka nurodytą prekės kodą; prekių pavyzdžiai (mėginiai) imami nustatyta tvarka, registruojami kompiuterinėje duomenų bazėje ir perduodami teritorinių muitinių TMĮKS.

Nustatyti specializuotos kontrolės muitinės postai, kuriuose atliekama sustiprinta prekių klasifikavimo, kilmės bei prekių muitinio įvertinimo kontrolė muitinio įforminimo metu.

2. Prekių klasifikavimo procedūros

Tarifinis prekių klasifikavimas yra viena iš svarbesnių muitinės funkcijų. Tai yra specializuotas darbas, reikalaujantis specialiųjų žinių ir apimantis įvairius aspektus, įskaitant muitinės deklaracijų ir kitų atitinkamų dokumentų tikrinimą, prekių tikrinimą, laboratorinius tyrimus, naudojimąsi techninio pobūdžio literatūra.

Siekiant užtikrinti prekybos skatinimo ir kontrolės pusiausvyrą, tarifinis prekių klasifikavimas atliekamas derinant tris toliau nurodytus etapus:

a) Prekių klasifikavimu prieš muitinį įforminimą laikytina ši veikla: informacijos teikimas ir konsultacijos prekių klasifikavimo klausimais; PTI išdavimas Muitinės departamento direktoriaus įsakymu nustatyta tvarka.

b) Prekių klasifikavimas muitinio įforminimo metu atliekamas vadovaujantis teisės aktais, reglamentuojančiais prekių deklaravimą ir muitinį tikrinimą, taip pat prekių mėginių klasifikavimo nuostatai [7] (žr. 2 pav.). Įforminant muitinės deklaraciją prekėms, deklaruojamoms išleidimo laisvai cirkuliuoti muitinės procedūrai, nustatoma, ar šios prekės nėra priskirtinos prekių kategorijai, kurioje dažniausiai pasitaiko prekių klasifikavimo klaidų, ar šioms prekėms taikomos muitų ir (arba) mokesčių lengvatos, ar išleidimo laisvai cirkuliuoti atvejis nepriskirtinas tam atvejui, kai klasifikuojant prekę dėl jos klasifikavimo sudėtingumo yra galimybė ją klasifikuoti keliose subpozicijose ir yra tikimybė, kad ji bus deklaruota toje subpozicijoje, kurioje klasifikuojamoms prekėms mokesčiai nenustatyti arba nustatyti mažesni, arba sąmoningai neparinkta KN subpozicija, siekiant mokesčių nemokėti arba mokėti mažesnius už nustatytuosius mokesčius, arba išvengti nustatytų importo draudimų ir/arba apribojimų, arba papildomo muitinės vertės tikrinimo. Nustatant nurodytas prekių klasifikavimo klaidų atsiradimo sąlygas ir aplinkybes, vadovaujama teisės aktais, kuriais nustatomi muitų ir kitų mokesčių tarifai bei lengvatos, Centriniais ir teritoriniais rizikos profiliais, ASYCUDA atrankos moduliais ir kita muitinėje turima informacija, susijusia su prekių klasifikavimo klaidų rizika ir šių klaidų prevencija.

2 pav. Mėginių klasifikavimo schema

c) Tikrinimas po muitinio įforminimo.

Prekės klasifikuojamos atlikus muitinį įforminimą tikrinant muitinės deklaracijas (bendruosius dokumentus) po muitinio įforminimo prekių klasifikacijos teisingumo patikrinimo tikslu, atliekant papildomą prekių klasifikacijos tikrinimą bei atliekant ūkio subjektų ūkinės-komercinės veiklos tikrinimus [8, 9].

3. Prekių klasifikavimo mokymai

Tam, kad būtų vykdoma prekių klasifikavimo teisingumo kontrolė, reikia mokėti klasifikuoti prekes. Reikia išmokti naudotis prekių klasifikavimo metodine medžiaga bei duomenų bazėmis (Pasaulio

muitinių organizacijos Suderintos sistemos duomenų base, Europos Sąjungos EBTI duomenų base ir kt.).

Prekių klasifikavimo mokymai vykdomi: Muitinės mokymo centre, atliekant praktiką Muitinės laboratorijoje, prekių klasifikavimo kursas skaitomas Mykolo Romerio universitete, rengiami teminiai prekių klasifikavimo seminarai (tarptautiniai, regioniniai, vietos).

Prekių klasifikavimo mokymų metu išmokstama taikyti KN bendrąsias aiškinimo taisykles; su pažindinama su teisės aktais, kuriais remiasi tarifinis prekių klasifikavimas: Europos Bendrijos muitinės kodeksu, jo taikymą reglamentuojančiomis nuostatomis; Suderintos prekių aprašymo ir kodavimo sistemos ir EEB nomenklatūros bendrosiomis aiškinimo (interpretavimo) taisyklėmis; oficialiuose Pasaulio muitinių organizacijos (PMO) leidiniuose paskelbtais Suderintos prekių aprašymo ir kodavimo sistemos paaiškinimais ir klasifikavimo patarimais; Europos bendrijų komisijos patvirtintais EEB KN paaiškinimais; Europos Komisijos reglamentais ir Muitinės kodekso komiteto parengtomis klasifikavimo išvadomis (*Committee classification statements*) dėl prekių klasifikavimo KN arba kitose muitinės naudojamose nomenklatūrose, Europos Bendrijos teisingumo teismo sprendimais; PMO Suderintos sistemos (SS) komiteto ir Mokslo pakomitečio rekomendacijomis; PMO SS komiteto sprendimais ir paaiškinimais dėl prekių klasifikavimo; PMO SS duomenų bazėje sukauptais duomenimis; ES išduota ir galiojanti PTI (EBTI duomenų base).

4. Informacijos skelbimas

Muitinės kodekso 11 straipsnis įpareigoja muitines raštu arba žodžiu teikti informaciją apie muitinės darbą reglamentuojančius teisės aktus, įskaitant ir prekių klasifikavimą. Siekiant padidinti muitinės darbo našumą, ypač svarbu verslo atstovams ir visuomenei pateikti reikiamą ir tikslią informaciją tarifinio prekių klasifikavimo klausimais. Muitinės departamentas išleido informacinį leidinuką „Kaip klasifikuoti prekes“, skirtą verslininkams, tarpininkams bei muitinės pareigūnams; Muitinės departamento interneto tinklalapyje planuojama atidaryti puslapį „Tarifinis prekių klasifikavimas“ ir jame skelbti sudėtingų prekių klasifikavimo paaiškinimus, šiuo metu teikiamus tik teritorinėms muitinėms.

5. Muitinių bendradarbiavimo tarybos rekomendacija dėl tarifinio klasifikavimo darbų ir jų infrastruktūros gerinimo

Muitinių bendradarbiavimo tarybos rekomendacijoje dėl tarifinio klasifikavimo darbų ir jų infrastruktūros gerinimo (1998 m. birželio 25 d.) [1] rekomenduoja šalių narių administracijoms, atsižvelgiant į klasifikavimo darbų modelį, pateiktą priede, imtis visų atitinkamų priemonių klasifikavimo darbams pagerinti:

- sukurti adekvačią klasifikavimo infrastruktūrą, būtiną veiksmingai atlikti klasifikavimo darbus;
- klasifikavimo darbus atlikti taip, kad būtų palengvinta tarptautinė prekyba;
- tinkamai apmokyti muitinių pareigūnus ir verslo bendruomenę, skleisti visuomenei informaciją apie klasifikavimą;
- sukurti ginčų, susijusių su klasifikavimu, suregulavimo mechanizmą, kuris būtų priimtinas ir muitinei, ir ūkio subjektams.

Šios rekomendacijos priede pateikti pagrindiniai klasifikavimo darbų modelio elementai. Geras klasifikavimo darbų modelis palengvintų tarptautinę prekybą, skatintų laikytis su mokesčiais ir prekyba susijusių teisės aktų reikalavimų, leistų vienodai vertinti visus ūkio subjektus. Tai leistų iki minimumo sumažinti mokestinis nuostolius, susijusius su klasifikavimo klaidomis. Pabrėžiama, kad klasifikavimo darbai turėtų būti atliekami trimis etapais: prieš pateikiant deklaraciją, muitinio įforminimo metu ir po jo. Klasifikavimas prieš pateikiant deklaraciją leidžia sutrumpinti laiką, skirtą klasifikavimo darbams muitinio įforminimo metu.

Šioje rekomendacijoje taip pat teigiama, kad verslo visuomenei turi būti suteikiamos galimybės sprendimą apskūsti.

Atkreipiamas dėmesys į tai, kad siekiant įgyti ir tobulinti žinias klasifikavimo srityje, būtina organizuoti atitinkamą mokymą. Toks mokymas muitinės pareigūnams turėtų leisti geriau atlikti savo pareigas. Muitinės pareigūnai ir ūkio subjektai privalo turėti atnaujintą informaciją, leidžiančią užtikrinti tinkamą ir vienodą klasifikavimą.

Rekomendacijos priedo I dalyje aptariama klasifikavimo infrastruktūra ir pabrėžiama, kad padalinuose, atsakinguose už tarifinį prekių klasifikavimą, turi dirbti reikiamas klasifikavimo specialistų

skaičius. Jis turi disponuoti visa klasifikuoti būtina medžiaga. Šioje dalyje nurodoma, kad centrinėje administracijoje koordinavimo funkciją galėtų atlikti, pavyzdžiui, klasifikavimo komitetas. Siekiant spręsti su klasifikavimu susijusius klausimus, centrinėje administracijoje gali būti rengiami specialūs susitikimai.

Už teisingą ir vienodą prekių klasifikavimą turėtų būti atsakingas klasifikavimo centras, įkurtas centrinėje administracijoje. Jis turėtų teikti rekomendacijas už klasifikavimą atsakingiems pareigūnams. Jis taip pat turėtų teikti išvadas klasifikavimo komitetui sprendžiant dėl klasifikavimo kilusius ginčus. Šioje rekomendacijoje taip pat nurodytos funkcijos, kurias turėtų atlikti toks centras.

Reikia pabrėžti, kad beveik visas nurodytas rekomendacijoje centro funkcijas šiuo metu atlieka Muitinės departamento Tarifų skyrius.

Toliau rekomendacijoje nurodytos regioninių ir vietos muitinės įstaigų vieta ir funkcijos aptariamoje klasifikavimo infrastruktūroje.

II dalyje apžvelgta klasifikavimo tvarka. Nurodyti trys etapai:

1. Klasifikavimas iki deklaracijos įforminimo. Siekiant užtikrinti vienodą klasifikavimą, privalomoji tarifinė informacija turėtų būti išduodama centrinėje muitinės administracijoje.

Reikia pasakyti, kad Lietuvoje PTI išduodama vadovaujantis Europos Sąjungos ir Lietuvos teisės aktais ir visiškai atitinka rekomendacijoje pateiktus reikalavimus. Lietuvoje yra tik vienas skirtumas – PTI projektai rengiami ir Muitinės departamente, ir ML, tačiau bendrai aptarus komisijoje išduodama Muitinės departamente.

2. Klasifikavimas įforminant deklaracijas. Deklaracijas tikrinti rekomenduojama atrinkti remiantis rizikos analize, apie su klasifikavimu susijusias problemas arba abejones informuoti klasifikavimo specialistus (centrinėje administracijoje, teritorinėse muitinėse), patarti deklarantui prieš tai, kai muitinė padarys tarifinio klasifikavimo pakeitimus; leisti deklarantui ištaisyti su klasifikavimu susijusias klaidas; atlikus muitinį įforminimą atidėti su klasifikavimu susijusius ir daug laiko reikalaujančius patikrinimus, jeigu pažadama, kad bus pareikalautos atitinkamos garantijos, būtinos siekiant išvengti mokesčių surinkimo nuostolių.

3. Klasifikavimas po muitinio įforminimo. Rekomenduojama, kad auditas po muitinio įforminimo būtų atliekamas:

- siekiant patikrinti tarifinį klasifikavimą;
- ištaisyti bet kokias klasifikavimo klaidas, padarytas muitinio įforminimo metu;
- siekiant išaiškinti galimus su klasifikavimu susijusius pažeidimus.

Auditas atliekamas ir muitinės įstaigoje, ir ūkio subjektų patalpose.

III dalyje pateikiamos rekomendacijos, kaip turi būti organizuojamas ginčų sprendimas. Siekiant spręsti dėl klasifikavimo kilusius ginčus, rekomenduojama taikyti konsultacijų ir apskundimo tvarkas.

IV dalyje aptariama, kaip turi būti organizuojami mokymai bei skelbiama informacija. Siekiant tobulinti atitinkamas žinias, kiekvienos organizacijos personalui būtini mokymai. Nesvarbu, kokie yra rengiami su muitinės kontrole susiję mokymai, prekių klasifikavimo srityje dirbantys pareigūnai turi būti apmokomi klasifikavimo srityje. Atsižvelgiant į muitinės administracijos poreikius, reikia numatyti pagrindinius mokymus ir mokymus darbo vietoje. Už mokymo kursų organizavimą turėtų būti atsakinga centrinės administracijos mokymų tarnyba, o mokomųjų kursų programa turėtų būti rengiama konsultuojantis su centrinėje administracijoje dirbančiais klasifikavimo specialistais. Klasifikavimo srities mokymus taip pat reikėtų rengti ir verslo visuomenei.

Siekiant padidinti muitinės darbo našumą, labai svarbu ūkio subjektams ir verslo visuomenei pateikti reikiamą ir tikslią informaciją tarifinio klasifikavimo klausimais. Tokia informacija galėtų būti skelbiama mokomuosiuose leidiniuose, oficialiuose žurnaluose, biuleteniuose arba elektroninėje informacijos sistemoje – internete.

Lygindami šios rekomendacijos teiginius su klasifikavimo schema Lietuvos muitinėje, galime teigti, kad dauguma rekomendacijų yra priimtoms ir įgyvendintoms, tačiau esama ir kai kurių skirtumų:

1. Muitinės laboratorijoje, kuri įsteigta beveik nuo Lietuvos muitinės atkūrimo, dirba daug gerų klasifikavimo ekspertų, tuo tarpu Muitinės departamento Tarifų skyriuje dar trūksta klasifikavimo ekspertų, todėl PTI projektų rengimas ir informacijos teikimas prekių klasifikavimo klausimais vykdomas ir Muitinės departamento TS ir ML;
2. Daugiau dėmesio reikėtų kreipti į informacijos teikimą verslui, t. y. muitinės tinklalapyje skelbti išaiškinimus prekių klasifikavimo klausimais; pateikti apibendrintą informaciją apie EB priimtus reglamentus dėl kai kurių prekių klasifikavimo;

3. Dar viena spręstina problema – šioje rekomendacijoje išvardytų pagrindinių funkcijų prekių klasifikavimo srityje sutelkimas viename koordinuojančiame skyriuje (šiuo metu funkcijos atliekamos keliuose Muitinės departamento skyriuose).

6. Privalomoji tarifinė informacija

Labai svarbus uždavinys, tenkantis muitinei, yra prekių klasifikavimas prieš muitinį įforminimą. Tai yra ne tik patikimos informacijos teikimas telefonu bei raštu, bet ir įtraukimas į bendrąją Privalomosios tarifinės informacijos išdavimo procedūrą.

Siekiant rinkos dalyviams suteikti teisinį tikrumą, palengvinti muitinių tarnybų darbą ir užtikrinti kiek įmanoma vienodesnį Bendrojo maitų tarifo taikymą, 1991 m. įdiegta EPTI sistema. EPTI teisinė bazė įtvirtinta Muitinės kodekso 6–12 straipsniuose ir Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93 /10/242–246 straipsniuose.

Nuo 2004 m. gegužės 1 d. Europos Sąjungą papildė 10 naujų šalių, todėl įdomu apžvelgti, kaip sekėsi išdavinėti PTI ir naujoms, ir senosioms šalims narėms. 1 ir 2 lentelėje pateikti duomenys apie priimtas paraiškas išduoti PTI ir išduotas PTI nuo 2004 m. gegužės 1 d. iki 2005 m. sausio 1 d.

1 lentelė. ES senųjų šalių išduota PTI 2004 m. gegužės 1 d. – 2005 m. sausio 1 d.

Senosios ES narės	Priimta paraiškų	Išduota PTI
Airija	1003	1103
Austrija	309	358
Belgija	202	283
Danija	77	74
Didžioji Britanija	5256	5540
Graikija	4	1
Ispanija	486	673
Italija	73	92
Liuksemburgas	2	3
Olandija	1480	2268
Prancūzija	2822	3140
Suomija	196	248
Švedija	180	234
Vokietija	12123	8029

2 lentelė. Naujųjų ES šalių narių išduota PTI 2004 m. gegužės 1 d. – 2005 m. sausio 1 d.

Naujos ES šalys narės	Priimta paraiškų	Išduota PTI (proc. nuo priimtų paraiškų skaičiaus)
Čekija	975	421 (43,2)
Estija	2	0 (0)
Kipras	5	3 (60)
Latvija	126	60 (47,6)
Lenkija	938	791 (52,4)
Lietuva	262	90 (34,4)
Malta	14	2 (14,3)
Slovakija	192	102 (53)
Slovėnija	369	240 (65)
Vengrija	346	314 (90,6)

1991 metais įdiegus EPTI sistemą, PTI sparčiai daugėjo. Šiuo metu kiekvienais metais išduodama daugiau nei 30 tūkstančių PTI. Daugiausia išduoda Vokietija, Didžioji Britanija, Prancūzija, Olandija ir Airija.

Panagrinėję surinktus duomenis matome, kad Europos „senbuvės“ daugeliu atveju išdavė PTI daugiau nei priimta paraiškų. Taip atsitiko dėl tos priežasties, kad paraiškas priimti pradėta ne nuo

2004 m. gegužės 1 d., o nuo metų pradžios ir dar anksčiau, tuo tarpu tendencijas naujose šalyse narėse galima tarpusavyje lyginti. Estijoje, Maltoje ir Kipre priimta labai mažai paraiškų, taip pat ir PTI nedaug išduota. Kita vertus, matome, kad tokios šalys kaip Lenkija, Čekija, Slovėnija, Vengrija priėmė gana daug paraiškų išduoti PTI, taip pat išdavė atitinkamai daug PTI. Procentinė išraiška išduotų PTI su gautom paraiškom šiose šalyse siekia nuo 90,6 proc. iki 52,4 proc.

Šiose šalyse PTI išduodama greitai, matyt, reikėtų ir panagrinėti šių šalių patirtį organizuojant šios informacijos išdavimą. Paanalizuokime Airijos patirtį. Šioje šalyje išduodama daug PTI (vidutiniškai 1000 per metus). Visose šalyse PTI išduodami viename skyriuje, įkurtame centrinėje muitinių administracijoje. Toliau 3 lentelėje pateikta informacija apie ekspertų, išduodančių PTI, skaičių, taip pat išduodamų PTI skaičių.

3 lentelė. **Priimtų paraiškų išduoti PTI skaičius, išduotų PTI skaičius, ekspertų, išduodančių PTI, skaičius bei PTI skaičius, tenkantis vienam ekspertui**

Šalis	PTI paraiškų skaičius*	Išduotų PTI skaičius*	Ekspertų skaičius	PTI skaičius 1 ekspertui
Airija	1545**	1493**	16	93
Lenkija	938	791	10	79
Čekija	975	421	8	52
Slovėnija	369	240	12	20
Vengrija	346	314	-	-
Lietuva	262	90	3 (TS) +4 (ML)	1 (TS) +22 (ML)

* PTI paraiškų skaičius ir išduotų PTI skaičius nuo 2004 m. gegužės 1 d. iki 2005 m. sausio 1 d.

** Airijoje priimta paraiškų ir išduota PTI 2004 m.

Iš pateiktų skaičių galime padaryti kelias išvadas:

- šalyse, kuriose išduodama per 100 PTI, yra sukurti padaliniai, kurie užsiima tik PTI išdavimu ir informacijos apie prekių klasifikavimą teikimu;
- Lietuvoje, vadovaujantis Muitinės departamento direktoriaus 2004 balandžio 14 d. įsakymu Nr. 1B-340, PTI projektų rengimas paskirstomas TS ir ML remiantis KN skirsniais. Pateiktos paraiškos priskiriamos ML, todėl ML ekspertai parengė per 20 PTI projektų, o TS – tik 3. Be to, ir ML, ir TS ekspertai atlieka ir kitas jiems priskirtas funkcijas.

Išvados

Teisingas tarifinio klasifikavimo darbų valdymas yra svarbus veiksnys visų šalių muitinių administracijoms, siekiant teikti verslui laiko poreikius atitinkančias paslaugas. Teisingas klasifikavimas yra būtina prielaida, kad liktų nepažeisti atitinkami teisės aktai tarptautinėje prekyboje, mokant mokesčius ir rinkliavas. Tai leidžia pasinaudoti atitinkamomis mokesčių lengvatomis. Ypač tai reikšminga diegiant INTRASTATO sistemą, kaupiant statistikos duomenis.

Šiame straipsnyje išnagrinėta tarifinio prekių klasifikavimo sistema Lietuvos muitinėje bei Muitinių bendradarbiavimo tarybos rekomendacija dėl tarifinio klasifikavimo darbų ir jų infrastruktūros gerinimo, taip pat pateiktos rekomendacijos dėl klasifikavimo darbų sistemos gerinimo: reikėtų rekomendacijoje išvardytas pagrindines funkcijas tarifinio prekių klasifikavimo srityje sutelkti viename koordinuojančiame skyriuje, gerinti verslo visuomenės informavimą prekių klasifikavimo klausimais, daugiau dėmesio skirti muitinės pareigūnų mokymui tarifinio prekių klasifikavimo srities klausimais.

Straipsnyje taip pat apžvelgiami PTI išdavimo darbai Lietuvoje, supažindinama su kitų šalių patirtimi bei pateikiamos išvados dėl šių darbų tobulinimo: Muitinės departamente turėtų būti padalinys, atsakingas už PTI išdavimą, turėtų būti spartinamas PTI išdavimas.

LITERATŪRA

1. **Recommendation** of the Customs Co-operation Council on the improvement of tariff classification work and related infrastructure (25 June 1998)//<http://www.wcoomd.org/ie/en/Recommendations/recifne.html>
2. **1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas** (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą su paskutiniais pakeitimais // OL L 236, 2003 9 23.
3. **Dėl privalomosios tarifinės** informacijos išdavimo instrukcijos patvirtinimo. Muitinės departamento direktoriaus 2004 m. balandžio 14 d. įsakymas Nr. 1B-340 // Valstybės žinios. 2004. Nr. 59-2103.
4. **Dėl Muitinės departamento** privalomosios tarifinės informacijos išdavimo komisijos sudarymo. Muitinės departamento direktoriaus 2004 m. gegužės 18 d. įsakymas Nr. 1B-528.
5. **Dėl Muitinės departamento** Prekių klasifikavimo komisijos. Muitinės departamento direktoriaus 1994 m. spalio 26 d. įsakymas Nr. 416.
6. **Dėl Muitinės departamento** direktoriaus 2003 m. rugpjūčio 27 d. įsakymo Nr. 1B-756 „Dėl Muitinės departamento prekių klasifikavimo komisijos nuostatų patvirtinimo“ pripažinimo netekusiu galios. Muitinės departamento direktoriaus 2004 m. gegužės 18 d. įsakymas Nr. 1B-536//Valstybės žinios. 2004. Nr. 96-3572.
7. **Dėl Muitinės pareigūnų** paimtų prekių mėginių (pavyzdžių) klasifikavimo pagal Kombinuotąją nomenklatūrą ir kitas muitinės naudojamą nomenklatūras nuostatų, prekių mėginių (pavyzdžių) ėmimo muitiniam tikrinimui instrukcijos, naftos ir naftos produktų mėginių ėmimo instrukcijos ir žemės ūkio produktų mėginių ėmimo instrukcijos patvirtinimo. Muitinės departamento direktoriaus 2004 m. balandžio 27 d. įsakymas Nr. 1B-415//Valstybės žinios. 2004. Nr.70-2481.
8. **Dėl prekių klasifikavimo** kontrolės sustiprinimo. Muitinės departamento direktoriaus 2003 m. birželio 3 d. įsakymas Nr. 1B-510.
9. **Dėl prekių mėginių** (pavyzdžių) ėmimo Lietuvos Respublikos muitų teritorijoje savo veiklą vykdančių asmenų ūkinės komercinės veiklos, jos apskaitos, finansinės atsakomybės, susijusios su muitų teisės aktų taikymu, tikrinimų metu taisyklių patvirtinimo. Muitinės departamento direktoriaus 2004 m. gegužės 5 d. įsakymas Nr. 1B-469//Valstybės žinios. 2004. Nr. 77-2702.
10. **Komisijos reglamentas** (EEB Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas (su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2003 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2286/2003)//OL L 343, 2003 12 31.

Tariff Classification Work System

Dr. Jūratė Jadvyga Gurevičienė
Mykolas Romeris University

Keywords: *tariff goods classification, infrastructure, human resource, audit procedures.*

SUMMARY

This article is laid to the customs officers, which are dealing with tariff goods classification.

Introduction and management of tariff classification of goods in Lithuanian customs is presented at the beginning. There are shown different stages in different levels of customs (Customs Department, territorial customs offices, customs posts) of works in this area at this article.

Further there are foreseen procedures of the tariff classification: classification of goods before customs clearance, its speaks about getting Banding Tariff Information according to the rules approved by order of Director General of Customs Department; classification of goods through the customs clearance, its speaks about rules which must be applied to the procedures of taking examples for examination and classification of them; classification of goods after customs clearance, its speaks about rules which must be applied to checking Single Administration Document and audit procedures on economic operators.

Recommendation of the Customs Co-operation Council on the Improvement of Tariff Classification Work and related Infrastructure are explored in detailed in this article also.

Problems of issuing Banding Tariff Information in „old“ and „new“ Member states of European Union are discussed in the last part of article. There is validated conclusion that for successful management of issuing Banding Tariff Information Customs Administration must have enough qualified human resource.